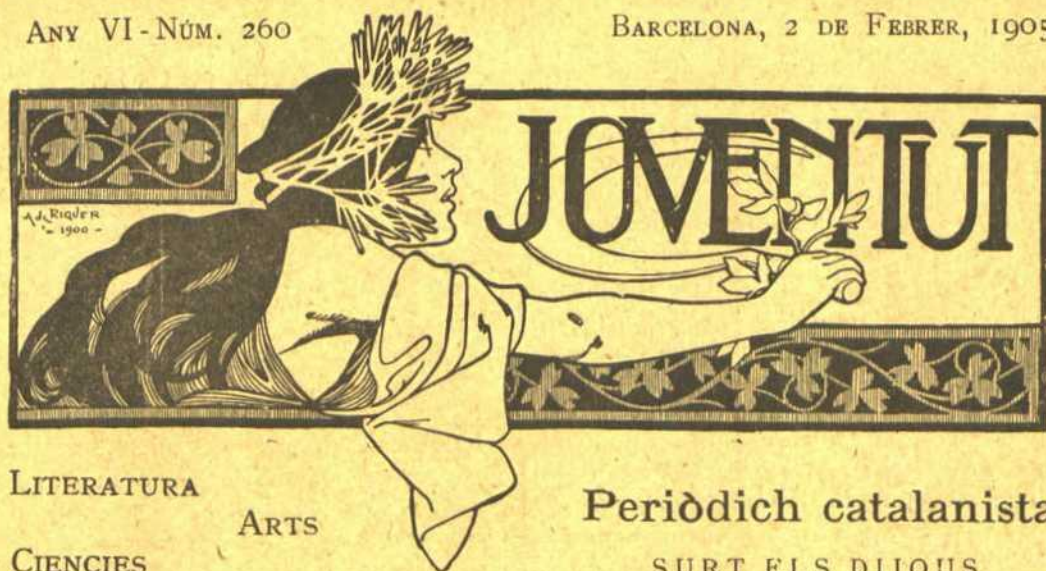

LITERATURA

ARTS

CIENCIES

Periòdich catalanista

SURT ELS DIJOUS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plaça del Teatre, 6, entresol.

NÚMERO CORRENT. 20 CÉNTIMS.

» ATRASSAT, AB FOLLETINS. . . 40 »

» SENSE FOLLETINS. 25 »

SUMARI:

Dos himnes: dos pobles, per Trinitat Monegal.—Nova comunió, per Mario Coll.—De casa a ca'l oncle, per Jacobus Sabartés.—Pintura y dibuix, per F. Pujulà y Vallès.—Notes bibliogràfiques, per Arnau Martínez y Serrià.—Prejuhi, per Jaume Palou.—Per les montanyes, per Francesch Sitjà y Pineda.—Teatres, per Emili Tintorer.—En Patufet versayre, per Rafel Vallès y Roderich.—Noves.

FOLLETÍ:

SOLITUT, per Victor Català.—Plech 35.

L'HOME CONTRA L'ESTAT, per Herbert Spencer.—Traducció catalana.—Retrat de l'autor.

DOS HIMNES: DOS POBLES

«Deu salvi al rey», diuen els anglesos; y ab aquestes paraules comencen a entonar seriosament llur himne nacional...

«La vida pel tsar...» es la frase corrent entre'l poble y el món oficial de la Santa Rússia: y ab ella capsen un himne de l'Imperi eslau.

Ab les dues frases queden ben retratats abdós pobles. L'anglès, aymant del passat, admirador de les tradicions, y per altre cantó sentint córrer per ses venes l'amor a la llibertat, essent el poble més lliure del món, sent respecte y veneració per sos reys, y prega a Deu que'ls hi conservi, que'ls salvi.

Però, poble lliure, enfront del quefe de l'Estat hi posa l'individu. La força dels reys anglesos neix de la voluntat y de l'adhesió dels individus que constitueixen el gran poble. Y els reys són respectats y estimats mentres respecten y estimen les llibertats y les vides de sos súbdits. En quant algú d'ells s'ha posat enfront del poble, l'ha tiranizat, ha trepitjat ses llibertats o ha menyspreuat sos drets, la immensa majoria del poble s'ha aixecat com un sol home, y ab forta sotragada l'ha llençat de son trono: la historia'ns recorda a Carles I y a Jacob II...

Ab les paraules qu'hem transcrit sembla talment que'l poble anglès vulgui dir: «Deu salvi al rey, mentres sia bo, sia un fidel cumplidor de la llei, respecti els drets y les llibertats dels anglesos y estimi al poble»... La frase es digna d'una raça d'homes lliures que integra un gran Estat.

«La vida pel tsar...» Paraules que sols poden ésser sugerides per la tirania, símbol d'esclavatge... Oh, eslau! Al dir tals paraules, poblador de la Santa Rússia, no tens dret a discutir a l'autòcrata, ni de mirarlo tan sols. Ta vida es del teu Pare, del tsar. Ni respirar pots sense son permis... Es la quintaessencia de la tirania, l'extracte de l'esclavatge; es el crit del creyent devant son Deu omnipotent...

Y els pobres eslaus són víctimes de la vo-

luntat suprema del tsar y de les arbitrarietats dels grans personatges que'l rodegen: viuen embolcallats en les negrors d'un passat tétich, en qual fons s'hi veuen, o presons horribles, o les neus de la Siberia, quina blanchura està embrutada de tant en tant per les taques de sang que vessen els infeliços que tenen la sort d'ésser súbdits de tan poderós sobirà... El pobre rus, agenollat sempre davant son Pare, se troba amenaçat pels peus dels cavalls dels salvatges cosachs, o del fuhet del sayó, instrument del gran autòcrata. Aquest es el símbol de sa llibertat!

El poble anglès es gran, es progressiu, es lliure, es el mestre veritable dels pobles moderns. Sos reys se passegen tranquil·lament per llurs estats; la immensa majoria d'anglesos els estima y aclama; al passar crida: «Deu salvi al rey», y els ulls dels súbdits espurnegen de joya davant del primer complidor de les lleys, que respecta sos drets y estima ses llibertats.

El poble rus resta estancat: hi ha en ell tants esclaus com homes: esgran en aparença, petit y feble en el fons. Ab el poble turch y tants altres pobles barbres, omple les pàgines negres dels temps moderns. Llurs reys viatgen ab grans precaucions, allunyant avans a sos súbdits; son esperit està aterroritzat, espahordit. El poble's aborreix; al passar el sobirà crida ab rabia concentrada: «La vida pel tsar!», mentres, febrosench y ab les mans crispades, busca l'arma homicida pera acabar ab la vida de son tirà... Y els tsars y llurs ministres cauen ferits o morts per les bombes, les bales o'ls punyals. Y els ulls dels pobres esclaus no s'aixuguen may, estàn sempre molls al recordar les víctimes dels *knuts*, dels frets de la Siberia, de les presons, dels sabres y cavalls dels cosachs!...

Poble anglès, conserva ton himne! Fels rey a qui es permès estar al cim de tan gran poble!...

Autòcrata rus: el regnat de ton himne fineix, ton poder immens trontolla... Es molt possible que ton poble's desvetlli a la fi, y dirigintse a tu y a tos poderosos magnats, cridi ab ronca veu: «Vostra vida pera nosaltres!...» Totes les tiranies han acabat per l'estil: la teva no serà pas immortal.

L'himne anglès s'avé ab nostre geni de catalans: el rus, may! — TRINITAT MONEGAL

¿Qui es que durant aquelles hores xardoroses dels dies més calorosos de l'estiu, no ha sentit el desitj irresistible de tirar-se al mar, y de revolcar son cos en les fresques ones, y d'ésser un gran nedador?...

En altres termes: ¿Hi ha algú que, sofrint barbrament el pes de la injusticia que l'ofega, no desitgi a voltes revolcar-se entre les multituds, ab l'entusiasme d'un cor que sols espera l'arribada d'un jorn gloriosíssim que porti a cadascú la pau y la veritat?...

La estrella lluminosa encara es lluny, mes caminèm, caminèm tots al compàs de l'amor més ample, recullint tots els pobres que trobem pel camí.

Feblesa... feblesa... que mal que fas al món! Y quant déus rumiar pera semblar forta als ulls de... altres febles!

Mirèu els forts com riuen de goig! Y quins pulmons tan amples, que necessiten tot l'espay pera respirar!...

Es precis bogar... bogar a tots indrets, revolcar-se y endinsarse fent capbuscons pel mar de la vida, plorar en les desgracies, entusiasmar-se a cada triomf... Bogar sense pararse en aquelles flonges montanyes transparents y escumejants en perpetua agitació... Fendir de dret y de través les ones més gegantines, com brau nedador...

Si alguna volta vos sentiú esmaperduts, com cridats pels abims desconeguts y famolenchs, no desmayèu, cerquèu tot seguit entorn vostre la serenitat y la convicció, y altra volta tornèu a enlayrarnos dolçament per sobre de l'ona que vos venia a sepultar. Y així resplendirèu triomfants.

Cent y cent voltes feuho sota'l sostre immens y sense limits... No hi fa res que vos vingui a interrompre algún borrall passatger...

A dintre l'aygua, en les hores caloroses, quin bo que deu donar estarhi sospès, sense tocar enlloch! ..

Boguèm pel mar y per la terra.

No'ns deixèm governar pels ineptes; deixemlos banyar en la platja ab els membres encòngits y el cos enfora, xisclant y rihent com femelles histèriques, mostrant sos muscles moradenchs tot ballant rodona sardana al compàs d'un repulsiu petament de dents.

S'agafen de mans creyentse ésser més forts, y l'ona indiferent, al retorcers, els llença mil palets qu'esgarrinxen llur pell tan ben cuydada.

Y cauen espantats, tot bevent aygua, cansantse inútilment.

¿Còm voléu surar, si es tan gran la por que teniu d'endinsarvos, que'l tel prim d'aygua que l'ona estén, després de rompre, com un vano demunt la sorra, no té prou força per'alçarvos?

Teniu d'escatollar ab els dits y fugir enrrera!

Contorsioneuvos ridiculament cridant desde la platja, nò penetrant jamay en el fons de les grans ones; aneu escoltant tan sols la llur remor... que als brams poderosissims que un dia llencin plorant y rihent, serèu revolcats.

Els forts, els intrèpits que no temen l'embat de les ones, se'n anirán nuus de pèl a pèl, sense tombar el cap, ab fe y serenitat, mar endins... mar endins... a cercar la ventura en l'illa desitjada que sens dubte trobaràn.

Y en ella seràn benehits per la nova comunió.

MARIO COLL.

DE CASA A CA'L ONCLE

May m'havia allunyat gayre d'aprop vostre, ni may havia sortit del port.

Un dia vaig probarho, y no vaig aturarme fins als quaranta dies.

Durant aquest temps, més d'un cop vaig baixar en terra.

Al cap y a l'ultim hi vaig baixar definitivament.

Quan vaig pujar al barco era mitj dia.

Estich segur que tots els qui m'acompanyaven sentien quelcòm estrany, que may havien sentit, puig a mi no m'havien despedit may avans d'aleshores, aixi com jo tampoch may m'havia hagut de despedir.

El barco estava ple de gent que m'era estranya, y a mi, que no m'agrada ésser estrany, me feya una pena'l pensar que jo havia d'ésser el company d'uns desconeguts als qui també jo era desconegut!

A pesar d'això y d'altres coses, va arribar

l'hora de separarme dels que m'havien acompanyat fins allà.

Y vaig quedarme sol en mitj de tanta gent estranya!

Y aleshores vaig començar a pensar còm ho faria pera donarme a conèixer. Hauria volgut que algú's dirigís a mi, pera contestarli ben amistosament... Però ca! Ni ningú se m'acostava, ni deixaven entendre que desitgessin coneixerm pera res.

Y, tot sol y pensatiu, anava passejant per la coberta. Si algú'm mirava, me sentia so focat per ses mirades: si no'm miraven, me sentia ferit per la indiferència...

Després vaig anarme acostumant a estar sol, y vaig començar a tèmèr el mar.

M'havien dit qu'era segur que'm marejaria, y sols pensava en això. ¿Patiria molt? Potser no'm marejaria!

Ja sols esperava sortir del port pera fugir de la incertitut.

Va arribar l'hora de sopar, y el barco encara estava aturat. Aleshores vaig començar a conèixer als que venien en la meteixa classe, al meteix departament. Aquesta aproximació'm fou agradosa, no tant pel goig de menjar com de començar a conèixer algú.

Ja no fóra estrany a tothòm! Y ja no tots me serien estranys!

A taula hi havien: un italià, metge y molt amich de fer viatges; un capellà aragonès; un pasticer tot *campechano* y complimentós, d'aquells que no s'engreixen perque may estàn contents. El pobre home tenia posat de serio. Li agradava tenir rahó, però per fer veure que tenia modos, sempre donava la rahó y la paraula al pare capellà. M'estench en la descripció d'aquest pasticer perque'm feya molta gracia. Duya vestit clar perque anava de viatge; també per'xò duya gorra, puig aixi's fa; sempre duya la gorra posada, però com que li havien dit que a Amèrica eren molt fins, pobre home, sempre tenia la mà a la gorra. Era ben bé lo que se'n diu un home ben educat. Quan a taula li servien el plat, el passava al capellà, però may al vehi de l'altra banda.

Y prou d'això.

El cas es que, a entrada de fosch, varem sortir del port.

Tots erem a coberta. Els uns guaytaven Montjuich per última vegada; altres se fixa-

ven en el monument a Colón; la major part agitaven els mocadors en l'ayre; uns tenien tristesa y altres aparentaven alegria.

Jo mirava enfora, cap allà a l'horitzó; allà, no sé ahont!... Mirava allà pera veure, pera esbrinar si endevinava ahont, poch més o menys, m'havia de marejar.

Y en tant el barco anava sortint, poch a poch, majestuósament, y jo encara no'm sentia marejat. Aleshores ja'l desitjava'l mareig, puig si l'hagués tingut, al menys podria esperar deixar-lo o que'm deixés...

A la nit, avans de ficarme al llit, el barco va començar a moures més fort que fins aleshores; l'aygua del mar passava per sobre la coberta; no's podia donar un pas. Com que no hi estavem avesats, el qui ho probava queya.

Jo'm sentia malament, y me'n vaig anar a dormir.

L'endemà varem veure terra; el meu esperit estava tranquil.

La terra va perdres de vista.

Ja'ls passatgers ens coneixiem, y passavem el temps entretinguts. Les nits eren serenes y les passavem distretament, fins que la són ens portava al llit.

Al arribar a Màlaga vaig sentir una gran impressió. Ja feya temps que no veyem més que mar y cel. Ens haviem adormit en mitj del gran cercle blau, y al despertar quin goig! Ja veyem terra! Ja'ns aturariem y podriem baixar en terra ferma!

Al arribar a Cádiz reberem semblant impressió que al veure dies avans les costes malaguenyes dibuixantse en l'horitzó...

Y així, de Cádiz a Las Palmas y d'aquí a Tenerife, y després a La Creu de Las Palmas, varem fer camí. Després també deixarem les Canaries; ab elles varem perdre de vista les últimes possessions d'Espanya, y els últims guardes civils.

Després varem estar nou dies sense veure terra; sempre ab el llapis als dits comptant les milles que haviem fet, les que mancaven, y per tant els dies qu'encara trigariem a veure terra.

Per fi vegegrem Puerto Rico. Crech que'ns va semblar més bonich que les terres fins aleshores vistes perque s'havia fet esperar més. Ademés ja erem a Amèrica. El barco s'anava buydant.

A l'Habana'ns varem quedar sense quasi cap passatger. Allí, com es costum, varem fumar els populars cigarros.

D'un port a l'altre y sense grans peripecies, a la fi varem arribar allà hont anavem: uns aquí, altres allí, y jo a Guatemala.

Pel camí del port a la ciutat, el meu oncle va venir a rebrem pera conduhirme a casa seva.

Pera que vos feu càrrech d'alguna ben hermosa costum d'aquest país, vaig a explicarvos l'arribada.

Penjant de les columnes del pati-jardi, hi havien tot de draps virolats, com es costum en les festes.

Per terra tota la casa estava coberta de pinaça tendra; les columnes y les parets estaven enramades; pels recons, entre'ls draps y les palmes, hi havien fanalets ab vidres de colors, y com qu'era fosch, els fanals eren encesos y l'efecte resultava immens pera'l meu esperit cansat.

La taula estava parada. Així que'ns hi posarem, les serventes varen encendre cohets y petarts.

A la porta uns tocadors de *marimba* feyen musica ab sos esturments fets de fustes molt fines; y les serventes ballaven.

De tant en tant, pel llarch del corredor, passava un'ombra que s'allunyava de les altres pera veure al foraster.

Després la *marimba* va callar, y's feu el silenci; la nit ja era ben entrada y tots teniem són.

L'endemà vaig despertar-me ben descansat, y vaig ferme càrrech del lloch ahont me trobava.

Durant la nit havia somniat ésser entre vosaltres, y la claror del dia'm va desenganyar. El meu quarto donava al jardí de l'oncle. Mirat desde'l jardí, el meu quarto semblava un ninxo, ab sa porta al corredor, hont hi han altres forats, que són les portes d'altres quartos...

Quan vaig sortir al carrer, vaig veure coses belles.

Les cases són baixes, y el sol sembla illuminar més, puig l'alçada de les cases no fa quasi gens d'ombra.

Al llarch dels carrers, families senceres van y venen de llurs pobles ab ses mercade-

ries al cap. Altres porten àmfores. Les mares porten llurs petits penjant a la esquena, sostinguts y embolicats en virolats mocadors.

Si en són d'hermoses anant amunt y avall, ab ses trenes lligades al voltant del cap, com una corona que les hi fa de coixi pera la llur càrrega!... El vestit es senzill, però més que hermós, per l'harmonia y vivesa dels colors del teixit. Ses cames nûes fins al genoll són fortes y ben fetes. Els braços, com pales pera ferse pas entre'l vent, pengen nuus, moventse sempre mentres se mouen les cames. Llurs pits són forts, llurs boques, mitj descloses sempre pera donar pas a l'halè del cansanci, deixen veure la blancor de les dents... Que'n són d'hermoses!...

Les festes d'aquí no són molt atrayentes pels qui sols gosen al teatre, però a mi m'han produhit grans sensacions.

Figureuvos les barraques nedant en la llum del sol que bat pel demunt dels rostres, dels vestits virolats y de les virolades fruytes; figureuvos grans extensions aixi...

Y encara un'altra cosa: en algun departament el mercat es purament tal com el somnien els anarquistes més intellectuals. No's preocupen del vestir, perque tots són iguals y lliures. Quasi bé van nuus. Els homes mostren les cames y les dones el pit. No hi ha la moneda qu'envileix y rebaixa la grandesa dels fruyts de la naturalesa, sinó que tots junten ses mercaderies sota'ls lluminosos raigs del sol, y s'estableix el cambi sense paraules vanes, sense regatejar. «Jo necesito tal cosa que vos teniu: vegèu què vos convé de lo que tinch jo!» Y ja està.

Y, mentres tant, hi ha entre ells qui cerca semblarse als europeus!...

Y entre'ls europeus n'hi ha molts y molts que prediquen doctrines que aquí's practiquen sense predicarles!...

Aquí hi escauria lo que deya Jesucrist, y que un'altra vegada vaig escriure al final d'un article: «El qui tingui orelles pera sentir, que ho senti.»

JACOBUS SABARTÉS

Guatemala, desembre, 1904.

PINTURA Y DIBUIX

A CA'N PARÉS: R. M. PADILLA. — LLUIS BAGARÍ.

Ho tinch dit varies vegades: l'artista no s'ha de limitar a reproduhir, o a donarnos sa visió personal de les formes; sa missió es més elevada: interpretar el fons de les coses. Això es lo que han fet els grans artistes. Aquesta afirmació m'ha valgut rebre particularment enèrgiques protestes. Val a dir, en *descàrrech* dels protestants, qu'estaven convençuts de que l'afirmació era purament meua, y que, afortunadament pera ells, no han portat la protesta al terreny de la polèmica pública, que m'hauria limitat a sostenir repetint l'afirmació y posanthi a sota totes les firmes més o menys termenades en *of* que l'han feta. Arribat aquest cas, els senyors protestants s'haurien llevat el barret, perque'ls noms estrangers tenen la virtut de fer fer aquell acte, y haurien confessat potser d'una vegada que l'afirmació no tenia de dolenta pera ells sinó'l que jo la fes. Ara està de moda pensar y discutir ab aquesta lògica. No fa pas molt, un distingit escriptor català que ab mi se les havia, *reventava* la tendència d'una obra meua que afirmava havia tret d'una *hermosa* obra d'un *plebeyo* fillol seu. Excuso dir, entre perèntesis, qu'he posat punt a la polèmica tan mancada de lògica y que començava a esdevenir injuriosa: no'm refereixo a lo del *robo*, sinó a que incidentalment dit padri m'anomenava *castellà*!

Tornant a l'afirmació «l'artista ha de dir quelcòm», els meus intérpretes (tinch la honorable desgracia d'ésser interpretat) entenien que jo volia dir que l'obra artistica ha d'ésser una mena de manifest politich-sociològich o cosa per l'estil. Es inútil que les meves idees sobre aquell punt estiguin esbargides en grapats d'articles y en les meves obres: som a un temps y a una terra en que, si volèu que no vosdesnaturalisin, heu de dir en l'últim paragraf qu'escriuiu tot allò que pensèu del món desde sa creació. Y's comprèn: es tan *activa* (!) la vida barcelonina, y donen tanta feyna les qüestions personals a les que s'han de dedicar deu o dotze articles per lo menys, que, parlant en serio, s'ha de fer donantho tot ben mastegat.

No es estrany, donchs, que mastegui una mica aquell *dir* avans de parlar dels quadros qu'en Rafel M. Padilla té exposats a Ca'n Parés. Cada art està destinada a *dir* determinades coses. Devant d'un paisatge podèm sentir diferents ordres d'idees, cada un dels quals necessita una art determinada pera expressarse. Tals idees hauràn necessitat forçosament de la forma literaria; tals altres, per sa vaguetat, de la musica... etc.; altres, en fi, de la pintura. Aquest ordre misteriós d'idees que no poden concretarse sinó en

una tela y quina naturalesa característica fóra llarguissim explicar, es el que pertany comunicarnos al pintor. Una tela no deu ferse pera donar una nota de color, ni un dibuix, ni mostrarnos la manera com un home dona les pinzellades y veu el color estendres per sobre les coses, sinó que tots aquests elements y molts altres han d'estar al servey de la exteriorisació d'aquella classe d'idees, sentimentals o sensacionals, que no tenen altra forma d'expressió. Això es y això entench que ha d'ésser el ver art y el gran.

Feta aquesta lleugera explicació, espero que'ls meus *vibòrichs* intérpretes no'm faràn afirmar que crech que una obra d'art ha d'ésser la llista de la bogadera, lo que'm produiria'l temor d'ésser mal vist als ulls de l'esdevenir, tant més quan ni sisquera crech en això que nostres joves artistes ne diuen *fer vida*, y que consisteix en representar al *obrero en sus funciones*.

El senyor Rafel M. Padilla no'ns *diu* res en els catorze quadros que té en la casa dita. L'artista no'ns parla *per boca* de cap d'ells. S'ha limitat a posar el cavallet devant de lo bonich, de lo agradable: però del llenguatge qu'ell deu haver escoltat en aquella natura que reproduceix, no'ns en diu ni un mot. Cal ferli justícia posantse en el seu terreny; ell sens dubte no's deu haver proposat altra cosa que reproduhir lo bonich, y hem de confessar que això ho logra forces vegades. Potser, observant les teles baix aquest punt de vista, hi trobarem qu'en quasi totes hi manca ambient, avre; però s'ha de reconèixer que l'autor demostra grans coneixements de l'ofici, y que ses meteixes vacilacions donen idea de qu'es apte pera'l perfeccionament.

Algún dels quadros es d'una poesia encantadora; l'acert en la tria del lloch es evident. Una nota de cel rogent, sobre totes, es altament suggestiva per lo misteriosa y ben entonada. El dia que'l senyor Padilla's proposi *dirnos* els dolços mormolls que haurà escoltat de la naturalesa, ho podrà dir bé, porque disposa d'un bon *diccionari*.

En Lluís Bagaria exposa una serie de caricatures de gent de casa. Són delicioses. Es difícil caricaturisar, y en Bagaria hi té una gran disposició. Sobre tot se caracterisen ses caricatures porque són molt personals. Es curios: la majoria d'elles no s'assemblen en res als originals, y no obstant aquests se reconeixen tot seguit, y un riu. ¿Pot demanarse més? Com a factura's distingeixen per una gran simplicitat en la linia. Se pot ben dir que són d'actualitat porque... *japonegen*.

F. PUJOLÀ Y VALLÈS

NOTES BIBLIOGRAFÍQUES

YANG-HUN-TSY, per W. Sierosceuski.—*Novela xina*.—*La Vida Literaria*.—Barcelona.

Es aquesta una interessantíssima novela en la que'l seu autor relata d'una manera amena y brillant una serie d'episodis y d'aventures que arriben a donar una idea bella y adequada de les costums y modo d'ésser de la original y poch coneguda vida social de l'imperi groch.

Es una obra ben recomanable, puig que a sa condició de novela fantasiosa y episòdica, reuneix la d'ésser un hermós estudi psicològic; coronant el conjunt del llibre una serie d'escenes y de descripcions que realment acrediten a l'autor de novelista expert y de colorista atrayent.

Repetim, donchs, que *Yang-Hun-Tsy* es una obra digna d'encomi y mereixedora d'ésser llegida per tots els admiradors de les costums dels pobles orientals. La traducció està plena de galicismes.

LÓS LABIOS ALUCINADOS, per E. Gómez Carrillo.—*La Vida Literaria*.—Barcelona.

Formen aquest llibre una serie de quadrets pera tots els gustos y de tota mena; puig que al costat de pàgines tan inspirades y tan hermoses com *Bendita seas!*... *El crimen de Blanca* y, principalment, les inspiradíssimes de *Nostalgia del dolor*; hi ha notes tan discordants y desentonades com *La Guiltolina* y *La suprema voluptuosidad*, que semblen més propries pera'ls follets *ilustrats* y els llibres *verts* que's llegeixen d'amagat del mestre, darrera dels banchs de la càtedra de l'Institut o sota'ls pupitres de les aules del col·legi de segona ensenyança, que no pas pera ésser publicades en un llibre que, malgrat lo estantís del titol de *Labios alucinados*, té, o al menys sembla que hauria de tenir, pretensions d'obra seria y artistica.

En quant a la dedicatória, en la que'l propi autor califica la seva obra de *páginas de fiebre*, ens sembla molt més propia d'un article de *La Saeta* o de *Vida Galante* que no pas d'una novela culta y ab aspiracions d'obra d'art.

Es una veritable llàstima qu'en la major part de les obres d'en Gómez Carrillo, per sobre de l'innegable sentiment artístich que l'inspira, y del notable bon gust del seu estil, hi predomini una ridícula *pose* pornogràfica que demostra que, a pesar del seu talent y de la seva ilustració, no ha sabut veure l'autor a la societat francesa en que viu, sinó a través dels seus sentiments de *corrido* meridional, d'americà de sang espanyola. Es una veritable llàstima.

ARNAU MARTÍNEZ Y SERIÑA

PREJUHI

La escena en un primer pis de la Rambla, a les dues de la nit. Una senyora jova, de rostre hermós y cos flexible, tombada més que cayguda sobre'l magnífich sofà d'una luxosa sala, panteja descompassadament, y de sos ulls, a cada parpelleig, n'ixen llàgrimes abundoses que regalimen per ses vellutades galtes. Enfront d'ella, a un angle de la sala, recolzat al cayre del piano, son marit resta en actitud de fonda perplexitat. La cambrera, que ha hagut d'ésser testimoni d'un violent altercat entre'l senyor y la senyoreta, esguarda a abdós ab ulls en que s'hi reflecten la compunció y l'esverament.

—No!—diu la senyora:—Aquesta situació no pot durar més, y no durarà! M'has enganyat! No ets el qui eres avans, quan deyes que volies ferme un niu al cel y covejarmhi ab tos braços!... Les teves culpes tinc de pagarles jo: tu ets immune, com a home... però jo't desprecio y't deixo! Si, si que hi aniré a casa! Demà meteix! Però serà pera quedarmhi, no pera demanar més cabals, inventant falornies, combinacions de negocis problemàtics y mentiders... Ho diré tot, explicaré la trista situació a que m'han portat ta vida dissipada, tos vicis ignominiosos! ..—

Ell no replicà: semblava que son pensament fos lluny, lluny, en cerca d'una solució salvadora que cada cop li semblava més impossible. Però la cambrera, entre sanglots, s'atrevi a dir:

—Per l'amor de Deu, senyoreta! Miri que serà pitjor pera tots! Tranquilisis!..—

—Ja ho sents—digué aleshores el marit, aixecant vivament el cap.—No estaràs tan cega que no capeixis l'escàndol que aytal resolució promouria en nostres famílies, en nostres coneixences... Pensa quines murmuracions, quines calumnies s'aixecarien arreu!... El mal ja es fet; més no l'he fet jo, sinó una passió nova en mi, y com a tal excusable... He dit passió, y encara dech atenuar la paraula. Tu sabs ben bé que jo no n'era de jugador, ni ho sóch, ni en seré... com t'ho he jurat suara!... Si, si: tens rahó! No devia anarhi may al Casino, teninte a tu, àngel meu, a qui estimo ab tal vehemencia que no sé ahont me durà mon desespero si no desisteixes de ta resolució!...—

Callà'l marit y's feu un silenci absolut. En la sala hi planà la desolació de les grans penes mudes. Marit y muller restaren immòvils llarga estona, esperant ell debades un intent de reconciliació per part d'ella...

—

La senyora s'havia retirat a sa cambra. El senyoret s'endugué apart a la cambra y li digué:

—Fesli companyia, amanyàgala si's desperta; que no sàpiga qu'he sortit... ¿sents? Cal que me'n vagi, perque... avans d'una hora... portaré a casa la tranquilitat!...—

Digué això ab tan aplomada serenitat, ab tal convicció, que la cambrera'n quedà admirada.

—¿Vol dir?... ¿Tindrà valor?... Són quarts de tres... ¿Ahont anirà ara?...—

—Calla! És un presentiment, es un secret!... L'últim recurs que'm queda!... Xist!... Calla!—

Tregué de son *secrétaire* un plech de papers, ne prengué un tan sols, y estrenyentlo nirviosament en sa mà ossosa, se'n anà botent escales avall.

La cambrera, després de tancar suaument la porta, tornà al costat de la senyoreta sense fer gens de remor. La senyoreta havia quedat adormida, ab un somni intranquil, penós; la cambrera també s'adormi ben prompte.

Ja havien tocat les tres quan el soroll sòrt d'un cotxe al lliscar pel fanch se feu sentir, parant en sèch devant la porta de la casa.

D'una sola esbranzida, reprimint l'halè, el senyoret arribà al pis, apareixent de sobte en la enfosquida cambra com impelit per eruptiva força.

Despertaren abdues dones ab la remor dels passos del senyoret, la cambrera encengué'l llum, y el vegeren llavors somrisent, però pàlit, espargir grapats d'or en la taula de centre, or que treya de ses grans butxaques en tant que, febrosament, separava d'un gros feix de bitllets de banch el paper que havia pres al anarsen y que cuytà a tancar de nou, pressosament...

Y quedà en el fons de sa consciencia'l secret de que la làmina del panteó de la família havia sigut penyorada sobre una carta.

JAUME PALÓU

PER LES MONTANYES

I

Cap al tart, per la montanya,
 só sentit un floviol:
 ay, el pastor que'l tocava,
 prou coneix al rossinyoll!
 Qu'era trista la tonada!
 Si era dol seu, Deu l'ajut!
 Còm ha d'amargà una pena
 ab aquella solitud,
 hont a tot crit que s'aixeca
 cada cingle li respòn,
 li responen bosch y prada,
 li fa glosa cada font!...

II

Com més alta es la montanya,
 més me tempta de pujar;
 com més aspra es la pujada
 més el cor se me'n va a dalt!

La montanya que pujava,
 clava'l cim en el cel blau;
 té la falda verdejanta
 y el cap nuu, com un gegant...

Ja les forces me mimvaven
 quan vaig sé arribat a dalt:
 la ventada udoladora
 me feya tentinejar...

Mes en aquell cim altíssim
 cor y ulls s'esplayen tant!...
 Allà al fons, blancor de pobles...
 allà al lluny, blavor de mar...
 y aquell llarch ovirar terres
 que no's pot may acabar!...

III

Vaig veure un poblet
 anant per montanyal...
 Jo anava pujant,
 el front me rajava,
 mon cos fadigat
 pesava, pesava!
 Jo duya un bastó
 que prou m'ajudava,
 jo duya un desitj
 que amunt m'estirava,
 jo veyia un poblet
 que m'enamorava!..
 Quan vaig sé allí dalt,
 ja'l sol se'n anava

Té una montanya
 per capçalera
 del llit de roques
 hont dorm humil;
 té una font viva

que sempre raja,
 sota d'un roure
 ferm y tranquil!

Té unes casetes
 xiques, molt xiques...
 jo les guytava
 tot endo'cit;
 eixint d'endintre,
 flayres de sopes
 semblaven dar-me
 la bona-nit!...

Ay poblet de la montanya,
 si'm volguessis acullir!
 Tan sols per passar la fosca,
 fins a demà dematí...

El poblet de la montanya
 té bon cor y m'ha acullit;
 l'home més humil del poble
 me fa ofrena del seu llit!

— Caminant, dorm y reposa:
 Deu te dó una bona nit! —

Sol-solet ja me'n desperta
 tot guaytant pel finestró,
 sol-solet de matinada
 que tot just dóna escalfó.

Sento olor de farigoles
 y la veu de l'alzinà..
 Mestressa, bona mestressa,
 ja'm podèu fer l'esmorzà!

En el cor de la boscuria
 jo me'l vuy anà a menjá;
 assegut sota una alzinà,
 trobaré més grat el pal!

Ay poblet de la montanya,
 jo me'n torno a la ciutat;
 quan arribaré a les planes
 ja estaré ben anyorat!

Quan seré ja entre las boyres
 que'l Dolor manté constant
 en les ciutats verinoses
 hont s'hi estima odiant,
 pensaré qu'en alta serra
 tinch un niu per nà a oblidá
 y guarirme les ferides
 que la lluyta m'obrirà!...

FRANCESCH SITJÀ Y PINEDA

TEATRES

MAMA COLIBRI

Mamà Colibri als trentanou anys, casada y ab fills—un dels quals ja es un home que està a punt de casarse—es encara una criatura, un capfluix en que may hi ha niuat una idea seria. El seu marit, un home de negocis que sols per ells s'apassiona, s'hi va casar *perque sí*, y ni ell, ni els seus pares, ni ningú, s'ha cuydat de prepararla pera la batalla de la vida. Als trenta nou anys té encara'l cor verge: no ha estimat a ningú y ningú l'ha estimada. Juga ab els seus fills com si fossin germans seus y, vivint la vida lleugera que caracteriza a les elevades classes parsenques, sense res que fer, res en que pensar y ningú a qui estimar, se distreu servint de confidenta als seus fills, que li expliquen els seus amors fàcils y totes les histories més o menys escabroses que preocupen a la bona societat. Però, sota aquestes apariencies de lleugeresa, s'hi amaga un temperament apassionat. No es possible enganyarse: el seu caràcter prompte, els seus capritxos y toçuderfes infantivols, les seves rialles y plors immotivats y l'agitació continua que la domina, són signes evidents de que en aquell cor hi ha latents grans passions y sentiments fonsos que un dia o altre esclataràn. Y succeix això del modo més ignocent: un amich dels seus fills, hermós com un àngel, de cap ros y mirada tendra, l'ha interessada; veient-lo constantment desde petit, l'ha estimat com un fill més y... un dia, sense saber com, s'ha trobat en sos braços. Ella tenia trentanou anys y ell setze o divuyt. L'angelet encara ignocent s'ha deixat estimar, seduhit, dominant per aquella dòna esplèndida que, arribant tart a la vida de l'amor, sembla que vulgui rescabalar-se del temps perdut. En aquell amor pecaminós, quasi bé incestuós, hi posa ella tota l'ànima, tota la sensibilitat maternal y tot l'ardor d'un temperament sensual. Res al món existeix pera ella fóra de aquella criatura viciosa, adorablement viciosa; y quan se descobreix tot, quan el seu propi fill y el seu propi marit la condemnen en nom de l'honor y de la rigidesa de principis morals que sustenten, ella reconeix sa falta, plora y s'humilia, però defensa al seu ayman: ell no hi té cap culpa. «Mateume si voléu, però a n'ell no li toquéu un sol cabell.» Els homes no ho entenen així, y volen demanar explicacions al nen atrevit. Aleshores la femella treu les urpes: «No hi ha drets ni devers pera mi: sols hi ha la vida d'amor que m'espera.» Y tranquilament deixa al marit, deixa als fills y ho deixa tot pera viure un quant temps més, molt poch temps més, tot el temps que sia possible satisfent l'única passió de sa vida.

El drama s'ha acabat. Però l'autor ha vol-

gut fer l'epileg. El nen s'ha fet home, la dòna s'ha fet vella. Un altre amor primaveral ha esborrat l'amor de la tardor. Ha arribat l'hora del sacrifici. Y llealment, resignadament, heroicament, mamà Colibri cedeix el lloch a l'amor de la primavera triomfant, que's presenta en forma de *mis* nortamericana.

Encara l'autor, l'Henri Bataille, ha volgut fer un altre epileg: la tornada a la llar honradament burgesa de la pecadora. El fill y fins la nora, que ja han donat un nèt a mamà Colibri, la perdonen; el marit no. Y cau el teló després d'una escena senzillíssima: un criat entra y pregunta a aquella senyora, encara jova, encara elegant, que no coneix, qui es y què vol. «Sóch l'avía», contesta mamà Colibri. Y en aquest crit hi sentim tota la melancolia, tota la sorpresa y tota la protesta de aquell cor exuberant qu'encara se sent capàs d'estimar d'un modo més turbulent qu'el de un'avía senzilla.

Crech que això—explicat a grans trets—es lo que ha volgut pintarnos en Bataille en sa última comedia que, diuen, ha tingut gran èxit a París. Judicar l'obra per la traducció que'ns han donat al Principal, ho considero temerari. Evidentment en ella hi ha d'haver quelcòm més de lo que'ns han donat aquí. Coneguda la *pruderie* dels traductors de la Tubau, y donat lo escabros de l'assumpto, no es aventurat suposar que l'obra ha sófert mutilacions y *suavisacions* d'importancia. Seria, donchs, mala fe senyalar defectes, deficiencias y fins inverosimilituts que vaig notar en la traducció y que tal volta en l'original no existeixen, o que, cas d'existir, queden tal volta compensats per la finura de l'estudi psicològich que indubtablement ha volgut fer l'autor: estudi qu'en la traducció tampoch apareix prou nèt.

A més d'això, s'ha de tenir en compte qu'el diàleg vibrant e intencionat que caracteriza a l'autor francès tampoch se conserva en la traducció, lo qual contribueix a que'ns sembli l'obra bon xich llarga y a troços pesada.

En veritat, jo no sé per qu'ns les han de donar aquestes obres si no les volen traduir literalment. L'autor hi pert y les empreses també, puig en definitiva, mutilades així, resulten manses. Y, manses per manses, jo pregunto a la senyora Tubau, *con beneplácito* del seu marit: ¿per què no tradueixen les comedies d'en Baró, del nostre Baró, vull dir del Baró dels altres... que són un model de mansuetut, de moralitat y de gracia casulana? ¿Veu? En elles no hi haurien de tocar res. En tot cas afegirhi... afegirhi... afegirhi sal... sal a grapats.

Dels executants mereixen citarse en Garcia Ortega y les germanes Carbone, que diuen ab molta gracia e ingenuitat. Els demés no feren res d'extraordinari. Es dir, si: la Tubau intentà fer una cosa extraordinària, y es volernos fer creure que té trentanou

anys, que sab aparentar-ne trenta y qu'es alegra, *vivaracha* y entremaliada com una criatura. Inútil es dir que no logrà'l seu intent. Els filòsofs parlen de l'impossible metafísich. Heusaquí un concepte del que la senyora Tubau no'n deu tenir noció clara. No li faré càrrecs per això. Fora un xich maça exigir a una actriu espanyola qu'estudiés metafísical

EMILI TINTORER

EN PATUFET VERSAYRE

Ja era hora. Ja era hora de moltes coses. Ja era hora de que jo reprengué les meves tasques de col·laboració a JOVENTUT, sospeses per un desagradable incident que per fortuna, y com era d'esperar tractant-se d'amichs y companys tan honorables y *smarts*, terminà dignament ab una acta que no era de disputat com maliciosament ha volgut suposar un apreciable colega que té tractes ab aucells.

Ja era hora de qu'en Victor Català comencés a adquirir la importància que's mereix, desagradant a algú. En efecte, y que'm perdoni l'eminent escriptor: se li feya una injustícia al alabar-lo a chor. Agradava a tot-hòm, y això era ofensiu pera ell. Cert es que de la manera que agradava quasi podia dir qu'era objecte de severes censures, donchs els uns li alabaven el *purisme*, lo que no es d'estranyar aquí hont se *cigarreteja* d'un modo horrible; y els altres s'hi entusiasmen perquè *salava* y això presentava ses obres als ulls d'ells ab un *caràcter* parell al que troben en les obres russes perquè s'hi parla de *kirsh*, *estaroista*, *kibitka* y altres coses que no sé pas si nomenaria bé (me penso que no). Però cap li alabava son verdader mèrit de pintor d'ànimes, d'aquelles ànimes petites y migrades dels nostres pagesos, que tants tapiços y tantes estores poètiques floralsques han omplert.

Ja ha arribat l'hora, si; y qui ha fet sonar el rellotge ha estat el *nyinyo* Carner, el Patufet sapient, aquella eminència *violètica* a qui hem vist algunes vegades vestit d'home pels carrers y per les sales de Jochs Florals.

Velshiaquí que l'altre dia agafo la revista *Catalunya* y llegeixo:

«Com que'l pobre Victor Català ho fa tan malament, els seus imitadors no ho poden fer pitjor.»

Y ja no'm vaig poder aguantar: obro la carpeta dels meus treballs y trech unes quar-tilles: no eren precisament creacions originals, eren exercicis crítics que devegades m'entretinch a fer. Y vaig dir:

«Ara sí que ha arribat l'hora de cantar les glories d'en Patufet-Carner ab totes les solfes, fent veure'l com y el per què dels seus mèrits, sense sentar afirmacions a la babalà, analisant y sospesant ses obres, y judicant, en fi, ab tota consciència.

Però quines són aqueixes obres? Ay! Redolins, petits redolins escampats pels certaments floralschs de nostres pobles y viles. El nostre Patufet encara es barbamech y del seu senderi encara no se'n pot dir magi: de maginet no passa, y es natural que la criatura no hagi fecondat obres, sinó *obretes*. Els xichs se fan grans; d'ambició no n'hi manca; per ara ja ha demostrat qu'en una obra petita s'hi poden fer cabre tantes bestieses com en una obra gran, y això es quelcòm.

En la impossibilitat, donchs, de judicarli una obra de les dimensions y la empena de uns *Drames rurals*, o d'una *Solitut*, el judicaré per peces menudes, per les peces menudes com els sonets y romancets en que sol entretenir-se. Y ab poques mostres n'hi haurà prou. Me bastarà desenterrar del meu calaix la crítica *privada* que pels derrers Jochs Florals vaig fer d'aquells sonets titulats *Corones*, que li valgueren la Viola en justa compensació als amohinos que havia tingut escrivintlos, donchs es fama que havia estat un mes pera fer cada un d'ells, y un altre mes pera refer-lo, canviant aquest vers, titllant aquest altre, *modelant* mes y més les incoherències de cada un ab nous giros *cultiformes* y *cursifondos*.

Somhi. Vinga'l llibre y a veure com va aqueixa lliçó. Els tafanerots com tu cal que la duguin ben apresada pera que no'ls hi piquin els dits. Y creume que a mi m'agrada molt picar els dits dels nens tafanerots. Somhi, Patufet.

ELS PATRIARQUES

Oh els dolços Patriarques de barbes infinites qui prenen el somriure del lluny dels horitzons...

¿Què vol dir això? ¿Que'ls horitzons tenen un lluny, lo que seria suposar que tenen un aprop, y que d'aquest lluny prenen el som-

riure'ls Patriarques? ¿O bé que'l somriure'l prenen del lluny (*coma*) dels horitzons? En aquest cas, ¿què significa la imatge aquesta? ¿Què significa *pendre* un somriure d'a la vora, o de dotze kilòmetres? Un somriure *s'apren*, però no's pren, Patufet.

y giren les mirades exemptes de sospites

Però les sospites ¿de qui són? ¿Són de les mirades dels Patriarques, o són dels que'ls hi veuen girar les mirades? Si són dels primers, ¿ahònt les giren les mirades, y què té que veure ab el patriarcat la manca de sospites en les mirades d'ells?

y alcen la mà quan neva per heure borrallons!

Així, ab admiració y tot. Si en Patufet-Carner no'm capsés el sonet ab el mot *Patriarques*, aquest vers me faria creure que's tracta de baylets que alcen la mà pera heure borrallons!! Ja has fet bé d'admirarte, Patufet: jo no he pogut estarme de posarnhi dues d'admiracions.

Reposen en el bàcul florit de benhaurances,
sa veu es una brisa de pau que s'esvaeix,

¿Qu'es lo que s'esvaeix? ¿La pau? ¿La brisa? ¿La veu? La pau no pot ésser, tractantse de Patriarques. La brisa... ¿còm s'esvaeixen les brises? Dèu ésser *sa veu* lo que s'esvaeix. Y en aquest cas, ja faràs el favor, amich Patufet, d'explicarme per què s'esvaeix la veu dels Patriarques y què té que veure ab el caràcter artistich d'aquests el que *sa veu s'esvaeixi* o no.

y el plectre d'or de l'àngel que diu les mil lloances

¿Quin es aquest àngel que diu les mil lloances? ¿L'has inventat tu meteix, maco? Altres coses inventen els poetes que's ponderen, s'alaben y's permeten quan estàn bé y no són ripioses, però aquest àngel a qui fas dir les mil lloances sens explicarnos quines són (que bé'ns ho has d'explicar si ho inventes), ni a qui van endreçades, ni per què són mil, ho's pot acceptar. El teu àngel no es *de recibo*.

y el plectre d'or de l'àngel que diu les mil lloances
se'l passen y l'aixequen y guayten còm llueix.

¿Llueix? En català's diu *llu*, o *lluu*, home. Lo primer que han de saber els noys es gramàtica. T'ho passo com a llibertat poètica, per més que ab tu no's pot ésser condescen-

dent, perque te'n prens maces de llibertats. Com que desde que no portes els cabells llarchs ja't penses ésser un home!...

Tornant als teus Patriarques, creume, Patufet, són uns idiotes consumats. Malgrat llurs barbes infinites, es a dir, malgrat tenir moltes barbes, heuen borrallons, y's passen, aixequen y guayten còm *llueix* el plectre d'or de l'àngel.

Els cercles radiosos de perfeccions divines...

¿Què vol dir això? ¿Que las perfeccions divines se manifesten en forma de cercles radiosos, o que'ls cercles *irradien* perfeccions? Si lo primer, ¿què són cercles *radiosos*? Si lo segon, ¿quins cercles són aquests que'ls Patriarques,

rihent de goig, els prenen com celestials joguines
y com infants els obren per veure què hi ha dins?

¿Quins cercles són aquests que, bo y *radiosos*, s'han d'obrir pera veure què hi ha dins? ¿Són per ventura cercles esfèrics? Y tant de mal t'han fet els Patriarques, Patufet, pera que'ls presentis com a beneyts del cabàs qu'heuen borrallons, se passen el plectre guaytant còm *llueix*, y obren els cercles radiosos pera veure què hi ha dins?

Ells parlen en coloquis suaus y delectables,
y al onejar sens fites dels càntichs perdurables...

¿Onejar sens fites? Ara si que m'has mort, Patufet! Passém per l'onejar dels càntichs, però per les fites, no. Ni prosaica ni poèticament l'onejar té fites, que sols Deu sab ahònt se li posarien.

a la llur falda gronxen els fossos querubins.

¿Al onejar dels càntichs, a la llur falda gronxen?... ¿Al... al... gronxen!!!... Vaja, està vist: els Patriarques són unes maynaderes tocades de l'ala y tu ets maça carrincló.

Aném per un altre.

ELS PROFETES

Oh els solemnials profetes de veu que fuheteja
y fa brollar sanguinosos vapors en els festins!

Aquests vapors sagnosos que'ls profetes fan brollar no se sab d'ahònt en els festins precisament, són tota una epopeya.

Travessen els misteris ab glavi que flameja
y tenen els ulls foscos de veure tan endins.

¿Tan endins de què? ¿Dels misteris? De

temps dèu ésser, però s'ha de dir, perque un sonet no es pas una endevinalla. Potser es de veure tan endins de les coses. Ditxosos ells que no's veuran precisats a obrir cercles pera veure lo que contenen.

Ells viuen en les cimes;

no sé per què, però sospito que dèu ésser pera veure ademés el món a vista d'aucell; millor dit, pera *veureles venir* de lluny.

la broma temptadora
s'esqueixa y fuig, si guayta sos ulls llampeguejà;

Una broma que guayta dèu ésser una broma teva, Patufet; però una broma temptadora es una broma maça pesada. Perque ¿a qui tempta la broma aquesta? ¿Qu'es això d'una broma temptadora? Es clar qu'es un consonant y res més, perque ni que tempti el cim de les montanyes ahont viuen els Profetes, ve a tom.

alcen les mans assobre la onada moridora;

Si no'ns expliques quina onada es aquesta, ni què té de profètic alçar la mà sobre lo moridor, trobarem que'l *moridora* ve portat pel *temptadora*, aquest per aquell, y tot lo de la quarteta per la necessitat de fer una quarteta.

els duhen aygua'l núvols, les àligues el pa.

Bon profit.

Y acaten sos presagis d'horror totes les coses:
s'esfondren els imperis, cau l'idol entre roses
al càntich dels profetes, selvatge y resplendent.

¿Els profetes prediuen l'horror? ¿Cau l'idol entre roses, es a dir: així que canten els Profetes, l'idol fa una tombarella y cau entre roses? No's pot queixar l'idol.

Després de tot això, els Profetes omplen el segon tercet ab llur veu, que té una amenaça no més, duhent fato sobre la esquena,

y passen sobre'ls pobles com l'udolar del vent;

Es a dir, quedantshi; perque l'udolar del vent se queda en els pobles: es el vent el qui passa, y moltes vegades de llarch.

Prenem un altre dels sonets.

ELS DOCTORS.

Aquests senyors

Ressechs per les vigílies y esgroguehits de ciencia,
el Divinal Triangle sos ulls fa resplendí;
són la dolçor ses barbes, ses mans la transparencia,

Aquestes barbes dolces són producte d'una visió afemellada a tot serho; apart de que la dolçor no té res que veure ab la ciencia dels Doctors, com no tenien res que veure ab els Profetes aquelles mans que s'alçaven sobre la onada *moridora*. Y en quant a les mans transparentes en relació ab el doctorat, es una cosa tan nova que'ls raigs ultra-violetes queden enderrera.

Aquests Doctors qu'encenen els Concilis com qui encén la pipa, després d'haver omplert els dos quartets y el primer tercet, essent una pila de coses,

són el cant pla de l'orgue sobre la gent que crida,
ses mans són arrugades de sapiguer la Vida,
ses testes són tan blanques del Esprit Sant que hi va.

Tornem a estar enfront d'unes mans. Aquesta vegada són *arrugades de sapiguer la Vida*, y lo que hi ha, Patufet, es que sens dubte per voler dirnos que'ls Doctors no pensen ab els peus, ens has dit que pensen ab les mans. De tots modos, aquestes mans que avans eren transparentes y ara són arrugades de *saber*, (no de *sapiguer*, com tu dius), són miraculoses. Lo que ja no es tan miraculós són *ses testes, tan blanques del Esprit Sant que hi va*. El miracle aquí està en que la gramàtica no hagi encarnat com el Verb 'pera ferte un cap nou, amich Patufet: perque aquestes *testes blanques DEL Esprit Sant que hi va*, són un cas d'afassia ben declarat. No he volgut suposar ni per un moment que l'*Esprit Sant* hagi après quelcòm dels pardalets de la Rambla.

Y deixem *Els Doctors*, pera conèixer

ELS BISBES.

Començant a llegir el sonet, trobem que'ls Bisbes caminen ab bàcul cargolat, que van carregats d'or y pedres, vestits ab roba violada, que beneeixen ab una mà enguantada y que, alçant els braços, proclamen la Unitat, coses totes elles que podem acceptar a ulls cluchs. Més ay!

Llur veu es sana y forta com un clarí novell;

lo qual es d'un mal gust a proba de fanfarrria; y

les lletres acurullen d'uncions y sapiencies,

lo qual no vol dir res absolutament; es un solemne disbarat sense sentit, sols utilitat pera omplir un vers. Seguim:

Y ells qu'en els tronos seuen y en els coixins reposen;

Sembla qu'han de fer alguna cosa, ¿veritat? Si, senyors: ells, que *seuen y reposen*,

remen ab les croces sobre les mars terribles,

Fesme'l favor de lligar les dues imatges. Ab l'aggravant de que

per l'alta gerarquia voltats de resplendors veuen del fons dels segles... etc.

Es a dir, ab l'aggravant de no saber si es l'altagerarquia d'ells qui els volta de resplendors, o si la gerarquia es una senyora que ve a voltarlos, o si tots junts som els qu'hem de cridar *Vòltal!*

Veyàm si ELS CONFESSORS ens diuen quelcòm de nou. En efecte, ens ho diuen:

En mitj de les tempestes que sobre'l món rodolen, els confessors eleven, ingenuus, a chor, la professó d'antorxes ab flams que no tremolen, els càntichs que s'allunyen com una boyra d'or.

Se necessita tota la ingenuïtat d'un confessor de bona fe pera elevar a chor una professó d'antorxes, es a dir, d'atxes. Perque si es possible elevar un càntich a chor, un'altra cosa que no sia sorollosa podrà elevarse ensemps, però may a chor. Això apart de que no hi ha manera possible d'elevar una professó d'atxes, perque les professons se fan y's desfàn, però no s'eleven ni a chor ni de cap manera. ¿Y què me'n dius dels càntichs que s'allunyen com una boyra d'or? ¿Es que la qualitat de les boyres d'or es allunyar-se? Si diguessis de les monedes d'or, ens entendriem més fàcilment.

Els ab son pas adormen les ires de la onada ..

¿De quina onada, de la moridora? Quina afició a les onades sense solta! Y quina afició a les mans!...

ells tenen la paraula pietosa com la mà...

¿Què vol dir això de la *mà pietosa*? ¿Una mà que acarona ab pietat? ¿Té res que veure la *pietosa mà* ab el caràcter del confessor? ¿Se tracta per ventura d'una germana de caritat? No vull pas dir lo que'm sugereix aquesta mà del confessor.

Passo per alt lo del *cansament humà*, respectant les idees, satisfet d'haverne trobat una en la serie d'incoherencies de *Corones*; y deixem mencionar aquell

cenyits per les tortures,

y aquells

són boixos simplicíssims en el desert immens,

ahont el *simplicíssims* no sols desfà la idea de fortaleza donada pels *boixos*, sinó qu'està demanant a crits una lley que condempni ab pena de mort als ripiosos.

Mes ayl, el bruyt dels homes s'exalta cada día; la terra'ls fa anyorança, y el viure melangia...

Aquesta terra que'ls fa anyorança ¿què vol dir? ¿Vol dir la terra ab ses passions, o la terra ab sos clots pera enterrarshi? ¿Vol dir que volen estar *sobre* la terra, o *sola* la terra?

¿Y aquest viure que *fa* melangia, enlloch de donarla o ferla sentir?

«El sonet, deyen els vells, deu termenar sempre ab el pensament capdal de la concepció.» Veges com termena aquest:

arriben com una ala, se'n van com un encens,

Sols en Juandó, assessorat per en Dumont, ens pot explicar com arriba *una ala*. Jo no ho acabo d'entendre.

Aquests són els millors sonets dels premiats ab la Viola. No crech necessari insistir sobre'ls demés, perque'ls citats són flors y violes al costat d'ells.

Dimontri de Patufet versayre! Si perseveres té faràs immortal... o t'hi faré jo, creul! T'ho tens ben merescut, si no per bon poeta, per lo que't deya avans: per tafanerot!

RAFEL VALLÈS Y RODERICH

NOVES

Nostre desitj fóra anar publicant, conforme anem rebentles, les contestacions a la postal qu'endreqarem als autonomistes catalans no adherits a la *Unió*. Així complauríem sens dubte als molts, als moltíssims catalanistes, regionalistes y federals que, convertits ja fa temps en apòstols del NACIONALISME CATALÀ, cerquen una ocasió pera que sia un fet la unió de tots els que volen l'autonomia de Catalunya.

Mes, pensantho millor, hem resolt no publicar les dites contestacions a nostres postals fins que les hagim rebudes totes. Al efecte considerarem terminat el plasso'l proxim dijous, creyent que haurán tingut temps suficient pera contestarles totes aquelles persones a qui les hem dirigides.

Y a la setmana següent publicarem totes les contestacions.

En temps d'Isabel II gayrebé's cambiaven els ministeris cada setmana. Si les coses segueixen pel camí que van, aviat hi tornarem a ésser.

El ministeri de l'Azcárraga (el general *interrino*, com ja li diuen a Madrid), ha caygut quan tot just feya un mes y mitj qu'estava en funcions. Però quines funcions! Celebrares a l'ombra, sense'l concurs de la *claque* ni l'amaniment dels *reventadors* que amenissen els espectacles del Parlament espanyoll...

L'Azcárraga no ha mort perque no hagi pogut obrir les Corts: ha mort de por d'haverles d'obrir.

L'ha succehit en Villaverde, que durará poch més o menys lo que l'Azcárraga ha durat.

Y en Polavieja, causa de tantes crisis governamentals, continuarà ocupant son lloch d'honor en les altes esferes, y s'anirán succehint els gabinets conservadors y lliberals durant uns quants mesos, tenint els espanyols la immensa ditxa de veures regits per estadistes tan *eminentes* com l'Azacarraga, en Villaverde, en Montero, en Moret, y potser en Dato, y potser també en Romero, qu'es tot quant se pot dir.

Però vindrá un dia que'l jóch serà perillós, que les institucions se trobarán com en els ja esmentats temps d'Isabel II; y llavors potser en Polavieja's posi malalt, y's retiri a dormir sobre sos mistichs y müstichs llores de *general cristiano*.

Y en Maura tornarà al poder, enlayrant orgullosament la Constitució; y amparat en ella (a son dir), tornarà a ésser l'amo d'Espanya, y continuarà segons ell la revolució, y segons altres la reacció desde dalt...

Pobra reacció, pobra revolució y pobra Espanya!

Bé es veritat que a Espanya tots aqueixos mals no li venen d'ara. Li són endèmichs fa sigles. Lo meteix poden esmentarse'ls temps d'Isabel II que altres molt anteriors: els del comte-duch, per exemple. Vegis, si no, el següent sonet d'en Quevedo, que'ns dóna la norma de lo que passava en aquella època, de la que'n ve a ésser una crítica cabal:

Los ingleses, señor, y los persianos
han conquistado á Ormuz, las Filipinas
de holandeses padecen graves ruinas,
Lima está con las armas en las manos,
el Brasil en poder de lusitanos,
temerosas las islas sus vecinas,
y Bartolina y treinta Bartolinas
serán del turco en siendo del romano,
La Liga junta y todo el Oriente
nuestro imperio pretenden se trabuque,
el daño es pronto y el remedio tardó.
Responde el rey, destierren luego á Puente,
llamen al conde de Olivares duque,
case á su hija y vámonos al Pardo.

Continúa la revolució a Russia. La capital de l'imperi, ahont les correccions terroristes s'han pogut extremar desde'l primer moment, està avuy en una tranquil·litat relativa; però a Varsovia y altres localitats les revoltes son constants. Els telégrames són contradictoris respecte a l'actitut del tsar, a qui uns atribueixen el propòsit de no concedir cap reforma als obrers, y altres el suposen inclinat a cedir quelcòm. Y en tant els empresonaments vant fentse per milers, com també les horribles deportacions a la Siberia. En varis llochs la milícia no's mostra prou fidel al tsar... però a la Mandxuria prossegueix la campanya bregant ab el japonesos, campanya que seguim creyent no durará si el poble rus manté ferma, dintre de l'imperi, sa justa protesta contra l'autocràcia opressora.

La nit del passat dissapte l'«Associació de Lectura Catalana» convocà als representants de les entitats autonomistes de Catalunya, proposant a totes elles la organisació d'una festa anyal nacionalista, molt semblant a la qu'en Mistral instituí a Provença anys enera. Aquesta festa consistiria en reunir als jovenets de nostra terra en un lloch propi pera esplayarshi, ahont se'ls hi repartien llibres catalans, d'història y de caràcter literari, emblemes catalanistes, etc., celebrantshi ballades, entonantshi cançons y fentlos entregar a variades diversions de caràcter artístich, y a passatemps que alhora trempin l'esperit y sien sans pera'l cos.

A la proposició de que dita festa's celebrés per Sant Jordi, els senyors Marti y Julià, president de la *Unió Catalanista*, y Agulló en representació de la «Lliga Regionalista», objectaren la conveniència de que's fes per

Corpus, y afegiren que tot seguit se nomenés una comissió pera estudiar l'assumpte, qual comissió donarà compte dels projectes que hagi fet, en una nova reunió de les entitats autonomistes.

Acte seguit se procedí a nomenar dita comissió, que quedà composta per representants de la *Unió Catalanista*, «Lliga Regionalista», «Catalunya Federal», «Jochs Florals», «Orfeó Català», «Centre Excursionista», «Ateneu Obrer del Districte Segon», «Colegi de Sant Jordi», «Centre Escolar Catalanista», «Círcul de Sant Lluch» y «Associació de Lectura Catalana».

Posà fi a l'acte'l senyor Martí y Julià, pronunciant un hermós discurs pera donar les gracies a l'Associació de Lectura Catalana, en nom de tots els convocats, per sa felis idea.

A n'en Martinez Campos li volen fer un monument. D'unes quantes setmanes ençà se'n parla molt.

Li fan el monument com a *hèroe* de la Restauració, s'entén: no com a home de bon sentit qu'en la funesta campanya de Cuba aconcellà una transacció honrosa ab aquell poble mal considerat.

A Espanya no hi estem per homes de bon sentit: estem pels hèroes y pels neules.

Qu'en Martinez Campos fou una neula com a hèroe, no cal qu'ns ho diguin ab un monument, perque ja ho sabem.

Que per altra part com a home tingué bon sentit, tampoch cal qu'ns ho diguin, perque prou que ho diu la trista campanya cubana, continuada a pesar de sos concells.

Molt millor de lo que'ns ho diria un monument, qu'en aquest sentit fóra ben impropri, ja que'ns consta que a Espanya no més se fan monuments als beneyts o als vividors més o menys hèroes.

Salvant honroses excepcions que justifiquen la regla general.

Sembla qu'estigui escrit que als russos tot els hi ha d'anar malament en l'actual campanya de la Mandxuria. Ara un periodista francès s'ha entusiasmat contemplant, a la badia de Majunga, les quaranta cinch embarcacions de la esquadra del Báltich menada per en Rodjestvenski, que segons diu ofereixen un aspecte formidable. Però'l cas es que no se sab si la esquadra anirà directament a Vladivostok, ahont els japonesos sembla que ja inicien el bloqueig, o si quedarà estancada en alguna badia de l'Àfrica, o si tornarà a Europa.

Perque la tercera esquadra que Rússia volia enviar a l'Orient a ajudar a la d'en Rod-

jestvensky, sembla que, per ara, ab els trastorns interiors que Rússia està passant, no s'acabarà pas d'organisar.

Y en tant en Kuropatkin, o permaneceix inactiu a la Mandxuria devant de les forces de l'Oyama, o pert els homes per milers en les accions de guerra en que'ls fa pendre part, accions que no sabem pas del cert que valguin cap victòria a n'els russos, encara que així ho afirmen els telègrams de sos generals.

Y per sa part Anglaterra no's descuyda de crear noves dificultats a Rússia. Ahir a Hull; ara a Moscou, ab motiu d'uns cartells qu'en dita ciutat varen fixarse acusant als anglesos de promovedors de l'actual conflicte obrer de l'imperi moscovita.

Sobre Rússia, donchs, hi plouen els mals en pluja desfeta. Y lo pitjor es que plou sobre mullat.

Publicacions rebudes:

Rapport Proposition d'un monument català, presentat a l'Assamblea general de la Societat Agrícola, Científica y Literaria de Perpinyà el dia 28 de desembre de 1904, per Frederich Saisset. Ab dit monument se simbolisarien el geni català y les tradicions rosselloneses, ensemps que's rendiria un homenatge a aquelles personalitats que semblen haver encarnat l'ànima del país. La Societat Agrícola, Científica y Literaria de Perpinyà ha aprovat dit *rapport* y nomenat una comissió pera fer que sia concedit el terreny necessari, y pera recabar, per medi de suscripcions y festes, els fonsos pera la realisació d'aqueix bell projecte.

Postals. En Llorens Brunet ens ha enviat una colecció de postals reproduhint els *Ex-libris* polítics que ve publicant a *El Diluvio*. Són satíriques y simbolisen la política dels homes de govern de Madrid. Sembla mentida, ¿veritat? Donchs encara hi ha qui s'ocupa d'això. No estan mal dibuixades, però'l símbol d'algunes es força fosc. Això ho deu fer que, en materia de simbolisar a n'aquella gent, nosaltres no coneixem altra manera que dibuixant estaques y ungles llargues. De tots modos va bé, senyor Brunet.

L'impressor senyor Oliva, de Vilanova y Geltrú, ha publicat y reparteix a sos clients, com a felicitació de cap d'any, unes mostres gràfiques de les estampacions que's fan en sos tallers, presentades ab el bon gust que a dit impressor caracteriza. S'anuncien al meteix temps els diversos treballs de caràcter artístich especials de la casa.

NOSTRE FOLLETÍ

Termenada la publicació de l'obra de Spencer

L'HOME CONTRA L'ESTAT

repartim avuy el retrat de l'autor, y ab el proxim número acompanyarem la coberta pera enquadernar el volúm.

Seguidament publicarem la primera traducció catalana de la immortal pastoral de Longus

DAFNIS Y CLOE

deguda a en R. Miquel y Planas.

JOVENTUT

SETMANARI CATALANISTA

Els treballs se publican baix la exclusiva responsabilitat de sos autors.

No s'admeten els que no sien inèdits.

No's tornen els originals.

Se donarà compte de les obres rebudes en aquesta redacció, y de les que ho mereixin se'n farà crítica.

PREUS DE SUSCRIPCIO

CATALUNYA: Un any.	8	Pessetes.
, Mitj any.	4'50	,
, Trimestre.	2'25	,
ALTRES REGIONS D'ESPANYA: Un any.. . . .	9	,
ESTRANGER: Un any.	10	Franchs.
Número corrent.	20	Cèntims.
, atrassat, ab folletins.	40	,
, sense folletins.	25	,

El número corrent no's ven sense folletins.